

REACTIE NAO OP HET ZEVENDE ACTIEPROGRAMMA NITRAAT 28 november 2022

De Nederlandse Aardappel Organisatie vertegenwoordigt nagenoeg de volledige Nederlandse handel in pootaardappelen en consumptieaardappelen. De 160 leden zijn professionele bedrijven die aardappelen inkopen, verhandelen en deels ook verwerken. Het ontbreken van consumptie- en pootaardappelen op de lijst wintergewassen, heeft grote nadelige gevolgen voor onze leden. Minder teeltmogelijkheden op zand- en grondlössgronden betekend minder beschikbare aardappelen voor onze leden.

Consumptieaardappelen

NAO is van mening dat consumptieaardappelen onterecht ontbreken in de lijst van wintergewassen. Een groot deel van de consumptieaardappelen wordt pas na 1 oktober geoogst. In de afgelopen jaren was op deze datum slechts 15% van alle consumptieaardappelen op lichte gronden geoogst, op 15 oktober gemiddeld 54% en op 1 november was dit gemiddeld 87%. In deze gebieden werd de laatste 13% in de periode na 1 november geoogst. Het gemiddelde oogstmoment is in de afgelopen jaren ook verlaat, wat samenhangt met het veranderende klimaat en de verlenging van het groeiseizoen in Nederland. De impact van het ontbreken van consumptieaardappelen op de lijst wintergewassen, is dan ook groot. Aardappelen hebben de groei in september en oktober nodig en ook de verwerking kan voor 1 oktober niet op een rendabele manier vergroot worden.

Bovendien is bekend dat veel rassen nog veel stikstof opnemen in het laatste deel van de teelt. Het laatste bemestingsmoment voor veel aardappelrassen, zowel vroegere als latere rassen, is gelijk. Voor aardappelen die langer en later groeien, betekent dit dat die meer stikstof opnemen en vastleggen. Daarbij komt dat een late bemesting praktisch gezien niet mogelijk is en dat er over het algemeen sprake is van lage stikstofgiften. Dat heeft er mee te maken dat stikstof ervoor zorgt dat de afrijping van de aardappelen nog verder uitgesteld wordt, wat voor die latere rassen niet per se gewenst is. Zie bijlage 1. Om deze redenen is het pleidooi om consumptieaardappelen op te nemen op de lijst van wintergewassen.

Pootgoedaardappelen

Ook de teelt van pootgoedaardappelen ontbreekt op de lijst met wintergewassen. Dit sluit niet aan bij de praktijk in zand- en lössgebieden: de oogst vindt plaats vanaf half augustus tot in oktober. Deze lange periode is nodig om rotte knollen en moederknollen volledig te laten vergaan en daarmee te zorgen voor een zo goed mogelijke kwaliteit van de pootaardappelen. We verwachten dat het nitraatoverschot na de teelt van pootgoed beperkt is of dat zelfs gesproken kan worden van een overschot.

Het gemiddelde gebruik (bemesting inclusief bodemvoorraad) van N bij pootaardappelen (zoals ook in de KWIN wordt vermeld) is 125 kg N. Bij aardappelen wordt -afhankelijk van het onderzoek- tussen de 4 en 4,4 kg N per ton aardappelen onttrokken. De gemiddelde totale opbrengst is 37,5 ton/ha. Hierdoor wordt dus afgevoerd $(37,5 \times 4)$ 150 kg/ha – $(37,5 \times 4,4)$ 165 kg/ha. Kortom bij een gemiddelde pootgoedteelt wordt dus tussen de 25 en 40 kg extra N onttrokken aan een hectare.

Voor de teelt van pootgoed wordt relatief weinig stikstof gebruikt, omdat het doel is om een hoog knolaantal te produceren, dat beter lukt met minder N en omdat de knollen na loofdoding voldoende kunnen afharderen. De stikstofbemesting in de pootgoedteelt vindt vroegtijdig plaats voorafgaand aan het poten of wordt gesplitst in een deelgift voor het poten en een deelgift direct na de knolzetting.

De pootgoedhandel heeft deels behoefte aan een vroege oogst voor de verre export, maar andere rassen kunnen later worden geoogst omdat ze in Europa worden afgezet of moeten later worden geoogst omdat ze later afrijpen. Voor het CGO-onderzoek leveren pootgoedhandelshuizen vroegrijpheidcijfers aan. Ons voorstel is op grond van deze argumenten om pootgoed met een laat rijpheidscijfer op te nemen op de lijst van winterteelten. Pootgoed met een laat rijpheidscijfer kan immers worden gezien als een winterteelt (teelt na 1 oktober).

Bijlage 1: Opbrengst en na-groei

In onderstaande tabel worden de eindopbrengsten en nagroei voor de grootste fritesrassen van Aviko, FarmFrites en LWM gerapporteerd. Het grootste ras op zandgrond is Fontane. Elke van genoemde VAVI-leden rooit (proefrooien) in het groeiseizoen in een vastgestelde frequentie in veel percelen om de opbrengsten en kwaliteit in te schatten. De insteek van elk van de bedrijven is om dit zo nauwkeurig mogelijk te doen om de aanvoer (tekort of overschot) van consumptieaardappelen te bepalen.

In tabel 1 zijn zowel de netto eindopbrengsten als de nagroei (vanaf week 35) weergegeven op basis van tienjarige gemiddelden (2010-2021). Voor de nagroei is het verschil tussen de opbrengst in week 35 en de eindopbrengst gehanteerd. De werkelijke eindopbrengsten liggen in de ervaring van de VAVI-leden in de praktijk altijd hoger iets hoger dan weergegeven in tabel 1.

Ras	Netto eindopbrengst (ton/hect)				Nagroei na week 35 (ton/hect)			
	Aviko	LWM	FarmFrites	Gemiddelde	Aviko	LWM	FarmFrites	Gemiddelde
Agria	59,0		57,9	58,5	6,7		6,8	6,7
Fontane	57,4	56,6	59,3	57,8	5,5	5,8	6,5	5,9
Innovator	55,7	52,3	54,7	54,2	2,9	4,1	2,8	3,3
Challenger		54,9	58,6	56,7		6,3	6,7	6,5
Markies		53,7	57,9	55,8		11,2	9,3	10,3

Tabel 1. Netto opbrengst en nagroei consumptieaardappelen o.b.v. informatie VAVI-leden

N-opname vanaf 1 oktober

In tabel 1 is de na-groei zichtbaar substantieel, waarbij de mate van na-groei vooral samenhangt met de zogenaamde 'laathheid' van een bepaald type aardappelras. Voor Fontane is de na-groei meerjarig 6 ton/ha. Bij een gemiddeld gehalte van 3,3 kgN/ton versgewicht¹ is dat een afvoer van 20 kg N die bij abrupte afsterving als gevolg van loofdoeding niet van loof naar knol gedistribueerd wordt en dus verloren gaat. Het netto effect van een vanggewas als gevolg van de voorgestelde verplichtende 1 oktober inzaaidatum lijkt dan ook beperkt tot verwaarloosbaar. Zeker indien men rekening houdt met de kans op het niet 100% slagen van het vanggewas, geen 1-op-1 overdracht van stikstof van het vanggewas naar het opvolgende gewas en eventuele verliezen van vanggewassen als gevolg van afsterving of verrotting en als aan de groenbemester een startgift stikstof wordt gegeven.

Niet fritesrassen

De VAVI leden verwerken naast fritesrassen ook ander aardappelrassen. Hierbij kan gedacht worden aan rassen welke (ook) verwerkt worden tot zetmeel ("in de volksmond "zetmeelrassen"). Deze rassen worden ingezet voor de productie van aardappelvlokken en -granulaat. Deze rassen kennen uiteraard de N-redistributie (tot 35 kg N/ha) zoals berekend in een notitie van de aardappelzetmeelindustrie. De teelt van deze rassen vindt ook in andere delen van Nederland plaats zoals Zuidoost Nederland.

¹ Handboek Bodem en Bemesting, bron: CBAV